

26 may / 2021

ƏLİ RZA XƏLƏFLİ

Orxon-Yenisey boyu qayalarda yazılan
Xaqanların hökmünə bərabərdir, taydı söz.
Yaddaşlarda yaşayan kimsələrdi, kimlərdi,
Seçilmişlər sırası, sadalanan saydı söz.

Qürurunda yenilməz, bir kimsəyə baş əyməz,
Söz adımı qoruyar, özünü yersiz öyməz.
Dilbilməzlər yanında bir çürük qoza dəyməz,
Doğruya güvənməyən yalan dildə zaydı söz.

Sözün Nizami yolu, "Hophopnamə" gücü var,
Başlasa da, hər b ilə sonunda sülh ucu var.
Sözün çiçəkli yazı, qızıl payız köçü var,
Alovları qış ütən, buz sındıran yaydı söz.

Söz müqəddəs qələmdir sənətkarın əlində,
"Büstan"dı, "Gülüstan"dı çəmənində, çöliündə;
Hər kəlmə qönçə güldü aşıqların dilində,
Qəzəbində, kinində bir gərilmiş yaydı söz.

Sözün də yanmağına qızarar, kəz oxşayar,
Üzə çıxar mənası, görünər, göz oxşayar.
Allahın özüne də oxşasa söz oxşayar,
Nurundan göz qamaşar, təzə çıxan aydı söz.

Dövrən olsa əjdaha, tale yeyər, baxt yeyər,
Füzulisayaq desən tac yendirər, taxt yeyər.
Keçən hər gün ömürdən pay qoparar, vaxt yeyər,
Zamanların hesabı ötən ildə, aydı söz.

SÖZ DOĞRUNUN, DÜZÜNDÜ

(Sözün fəxriyyəsi)

Bircə sözdə görərsən axırı, əzəli də,
Görərsən çirkini də, görərsən gözəli də.
Axtarsan Nəsimidə, arasan Füzulidə,
Mənalarnın qatında açılmayan laydı söz.

Həqiqət bir körpüdür ayrılar baxar, keçməz,
Halallar haram yeməz, haramlar halal içməz.
Görə-görə kor olan doğrunu, düzü seçməz,
Neçə yatmış vicdana haray-həşir, haydı söz.

Qismət ola yaxşıya meydanda mərd dolana,
Dünya mənim deyənə içində dərd dolana.
Hər kəsə nəşib olmaz ilhamı dörd dolana,
Xələfli yaxşı bilir haqdan gələn paydı söz.

Sözə gələn yollarda keçdim dağı, dərənə,
İnadıma güvənib aşdım neçə bərəni.

Söz güldü gözlərimə - dedi: gəlib çıxmısan,
Bulud kimi dolmusan, şimşək olub çaxmısan.

Mən sənənin canındayam öz qanından süz görüm,
Hər kəlmə söz incidi, misralara düz görüm.

Necə yazım sözümlü, ucuz tərifi dən qaçım,
Doğrunu işıq bilim, həqiqətə yol açım.

Dayanmışam, durmuşam səssiz, sükut içində,
Fikirlərim doğranır vaxtsız gələn biçində.

Varlığım dan, canımdan əsib keçir küləklər,
Yaşımın qovğasını sovurmada ələklər.

Döyüşdə, vuruşdayam sinəm sözə meydandı,
Ağ-qara üz-üzədi neçə fikir qurbandı.

Bu qanlı savaqların sonu harda qurtarar?
Əcəl məni gırləyər, bəlkə, darda qurtarar?

Öz nəbzimdə hiss edim dünyanın ahəngini,
Qələm sözə gətirsin həyatın öz rəngini.

Yaşayım doğruları sözümlün canında mən,
Arayım yalanları hər kəsin qanında mən.

Kimin yeri hardadır - aradan sərhəd çəkim,
Pozulmuş yaddaşlara təzə toxum, dən əkim.

Bilmirəm bitəcəmi əkdiiyim bu toxum, dən,
Bilmirəm göyərermi su versəm gözlərimdən.

Allahın nəzərindən düşməsəm gülər üzüm,
Zaman-zaman yaddaşda göyərər, bitər sözüml.

Atam özü deyərdir əlini üzümə Haqdan,
Haqqın səni qoruyar yapımasan nahaqdan.

Qədim bir kitabədən bir söz dilləndi gəldi,
Bir müdrikdən yadigar fikir gülləndi gəldi.

Müdriklərdən söz açmaq aqilləri öyməkdi,
Aqillərə ehtiram hikmətə baş əyməkdi.

Bir cavan əhd eylədi: Allahı sevdim: dedi,
Həmdənim Allahımdı, başqa heç kəs, - söylədi.

Yuxusunda Allahı gördüdü gözlərinə,
Dedi gəldim deyəm ki, inandım sözlərinə.

Əbədi sənənləyəm - söylədi Allah ona,
Sənənlə olacağam yolun getsə hayana.

Keçdi qumdan, səhradan cavanın həyat yolu,
Allahı da yanında göstərdi murad yolu.

Qoşa iz uzanırdı səhra boyu getdikə
Allahı yanındaydı hər mənzili bitdi

Tufanlar, qasırğalar cavanı boğdu yaman,
Qoşa iz yoxa çıxdı güman itdi, ay aman.

Yenə hava açıldı, günəş güldü üzünə,
Cavan da sakit oldu yenə gəldi özüne.

Qum üstündə Allahın izini gördü yenə,
Qayıdıb Allahıyla üz-üzə durdu yenə.

Ey həmdənim, incimə, gileyimdən, sözi
Çətinlikdə tək qoydun izin itdi gözüm.

Mən sənə güvənirdim deyirdim mənimləsən,
Qasırğada, tufanda dumanım, çənimsədən.

Sevənlər həmdəmini tək qoymaz - dedi: Allah,
Tənha iz mənimkiydi güldü, söylədi Allah.

Sən çətinə düşəndə mən səni götürdüm bil,
Tufandan, qasırğadan səni mən ötürdüm bil.

O ölümlü anları xatırladı cavan da,
Sanki göydə gedirdi qasırğalar qovanda.

(Davamı 16-cı səhifədə)

SÖZ DOĞRUNUN, DÜZÜNDÜ

(Sözün fəxriyyəsi)

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Demək, hər çətinlikdə Allahın yardımı var,
İnamsız yaşamazlar müdrik, aqıl adamlar.

İnanıram, Allahım sözümü işiq verər,
Hikmət ilə bəzəyər cila, yaraşiq verər.

Çətinə, dara düşsəm Allahım yol göstərər,
Sevgilərim çağırar, vüsəlim qol göstərər.

Bilirəm ki, bu dünya öləri bir seyrdi,
Son mənzili məzardı - bitəri bir seyrdi.

«Dünya təkcə mənimdir» - deyənlər də bilsinlər,
Söz doğrunun, düzündü - həqiqətə gəlsinlər.

Gözlərimi aldatmaz öləri gözəlliklər,
Qəlbimə qəm gətirməz xəzanda xəzəlliklər.

Yalan dünya deyirik, - yalamı gerçək edən,
Bir əbədi söz olar ölməzliyə yol gedən.

Açdım könül qapımı bülbül uçdu qəfəsdən,
Qönçə sözlər gül açdı bir ilahi nəfəsdən.

Mövlanə Füzulinin ruhu göydən baxırdı,
Duyğular misra-misra sözə dönüb axırdı.

Ürak dostu könlümə işiq payı göndərdi,
Dağtdı buludları qaranlıqdan nur dərdi.

Dedi gəlsin Xələfli, söz qapısı açıldı,
Fikirilər qışdan keçdi, duyğular yazı çıxdı.

Hər yazının bəxti var, hər duyğunun yazısı,
Hər təşnəyə su gəlməz, yanar çöli, Yazısı.

İli yaxşı gələndə dağların üzü gülər,
Budaqlar bar gətirər, bağların gözü gülər.

Gördüm könlüm gülləni, tumurcuq sözlər güdür,
Körpə-körpə fidanlar, qayğısız gözlər güdür.

Zal oğlunun ürəyi sevindi, dağa döndü,
Ulu Tanrı eşiqinə çiçəkli bağa döndü.

Yazıya pozu yoxdu, yazılan daşda qalar,
Hər yazı qalmasa da düz söz yaddaşda qalar.

Söz içindən körpü var, yaxşı baxsan görərsən,
Bu yerdə şimşək olub göydə çaxsan görərsən.

Könlüllərə yol gəzdim hər sevincdə, kədərdə,
Tanrıdan səda gəldi, söz dərmandı hər dərdə.

Aradım pərdə-pərdə düşüncəni, mənanı,
Hər yerdə uca gördüm söz üstündə yananı.

Allah mənim vicdanım, Tanrım ona hakimdi,
İnam mənim ruhuma təbib, loğman, hakimdi.

Din pərdəsi altında xof yeriyir təzədən,
Xürafat dəyirmanı üyütmədə təzə dən.

Bilirəm ki, sözümü çəp gözündə görənlər,
Düz sözümün yoluna hiylə toru hərənlər.

Haram qarışır qana, yüz kərə ələsən də,
Halalı ayaqlayır məscidə tələsən də.

Yırtıq, deşik inama baxsan hiylə görünürlər,
Qara-qara niyyətlər ilan olar, sürünürlər.

Qaranlıqlar içində işiq aldım Tanrıdan,
Açıldı gözlərimdə al şəfəqli səhər, dan.

Bu da mənim söz yolumdur - kitab-kitab, yazı-yazı,
Həqiqətə keşik çəkən doğru, düzgün düzdü sözüm.
Qələmindən zəhmət təri süzülürkə kağız üstə,
Misra-misra dənə doldum, halal çörək, duzdü sözüm.

Vulkan olub püskürəndə alovlara, oda dönər,
İnsan-insan ruha dönər, doğmalara, yada dönər.
Söhbətlərdə dada dönər, məclislərdə ada dönər,
Məna-məna gülləndikcə üzə çıxan üzdü sözüm.

Hər sözümün uca dağı, zirvələri, sərt gəzi var,
Seyrə çıxan gözəlləri - Leylisi var, Gülgəzi var...
Qar altından boy göstərən novruzgülü, nərgizi var,
Buz sındıran, qışdan keçən təzə fəsil - yazdı sözüm.

İllər boyu min əzaba sinə gərdi, dərd daşdı,
Kədərinə özü çəkdi, çəkdiyini mərd daşdı.
Sınaqları qəzəbində oda bükdü, sərt daşdı.
Yenilməyən tapər, dözümlü, bükülməyən didi sözüm.

Sözə dönən duyğularım oyandıqca tel-tel olar,
Simlər yanar, xallar gülər, istəklərim gül-gül olar:
Havalanar dərdli könlüm, cünunluğum el-el olar,
Nəğmə-nəğmə, dil-dil ötən sinəm üstə sazdı sözüm.

Hər yazılan yazı deyil, yaddaşlara həkk olunmaz,
Söz olanın dəyərində söz biləndən şəkk olunmaz;
Hər könül də bir şəhərdi, sakin olan tərək olunmaz.
Gücün çata çevirərsən, söz içində yüzdü sözüm.

Bənövşəli Diri dağı, göz işləməz Gəyəni gəz,
Qaradağı, Qarabağı... vəsf eləyib, öyəni gəz;
Sözlərimin varlığında mənə gəl-gəl deyəni gəz,
Bəzən küsən ilham pərim, bəzən gülən nazdı sözüm.

Xudafərin - Cəbyarıldı, Şuşa yolu - Kəlbəcərdi,
Arzularım, istəklərim kədərkə əkib, dərd becərdi.
Yollarımın daş üzündə fikir bitdi, söz cüvərdi,
Bu da mənim taleyimdi - dağ-arandı, düzdü sözüm.

Ey Xələfli, sözü gəzmə, dağ döşündə çəmənə bax,
Çay boyunca muncuq-muncuq şəh içində çimənə bax;
Yazdığımın öyünmə çox, söz yolunda bir mənə bax,
Dağdan, bağdan - hardan yazdım, yenə gördüm azdı sözüm.